

Ecologische quickscan
Bitswijk 9-11, Uden

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Projectgebied	4
1.3	Beoogde ontwikkeling	5
1.4	Impressie projectgebied	6
2	Wettelijk kader	7
2.1	Wet natuurbescherming – onderdeel houtopstanden	7
2.2	Wet natuurbescherming – onderdeel gebiedsbescherming	7
2.2.1	Natura2000	7
2.2.2	Natuurnetwerk Nederland en Natuurnetwerk Brabant	8
2.3	Wet natuurbescherming – onderdeel soorten	8
2.4	Activiteiten mogelijk door slimme oplossingen	8
3	Ecologische quickscan	9
3.1	Onderzoeksmethodiek	9
3.2	Wet natuurbescherming – onderdeel houtopstanden	9
3.3	Wet natuurbescherming – onderdeel gebiedsbescherming	9
3.3.1	Natura2000	9
3.3.2	Natuurnetwerk Nederland en Natuurnetwerk Brabant	10
3.4	Wet natuurbescherming – onderdeel soorten	11
3.4.1	Vaatplanten	11
3.4.2	Grondgebonden zoogdieren	11
3.4.3	Vleermuizen	11
3.4.4	Vogels	12
3.4.5	Amfibieën	13
3.4.6	Reptielen	13
3.4.7	Vissen	13
3.4.8	Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen	13
4	Conclusies en implicaties	14
4.1	Conclusies	14
4.2	Implicaties	14

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens aan de Bitswijk 9 en 11 te Uden de aanwezige bebouwing te amoveren en beplantingen te verwijderen om hier 12 appartementen en 5 grondgebonden woningen te realiseren. Hierbij zullen het vervallen perceel en krot gesloopt worden en zal diverse aanwezige vegetatie gekapt en gesnoeid worden.

Voor de soortbescherming onder de Wet natuurbescherming is het van belang om na te gaan of het projectgebied essentiële functies voor beschermde soorten vervult in de vorm van verblijfplaatsen, vliegroutes en/of foerageergebieden.

In dit document rapporteren wij over het verkennende vooronderzoek naar beschermde natuurwaarden. Het rapport sluit af met het duiden van de implicaties van de resultaten voor de beoogde ingrepen.

1.2 Projectgebied

Het projectgebied betreft een perceel van circa 19 are en bevindt zich aan de rand van een woonwijk in Uden. De verstedelijkte omgeving bestaat voornamelijk uit woonhuizen en bevat relatief weinig groenstructuren. Aan de westelijke zijde van het projectgebied wordt deze woonwijk gescheiden van de A50 door een smalle bosstrook. Het betreffende perceel bestaat uit een zandvlakte met diverse ruigtevegetatie, een vervallen krot en een verwilderde tuin met verscheidene bomen, struiken en andere vaatplanten. Tijdens de quickscan zijn de berk, beuk, braam, diverse fruitbomen, hemelbloem, kastanjeboom, klimop, liguster, meidoorn, roos, sierlaurier, Spaanse aak, teunisbloem, tulpen, vlier en winterpostelein binnen het projectgebied gedetermineerd.

Figuur 1 Ligging projectgebied Bitswijk 9-11 te Uden (rode stip). Bron: Zoom.earth.

Figuur 2 Projectgebied Bitswijk 9-11 te Uden (rood omkader). Bron: Zoom.earth.

1.3 Beoogde ontwikkeling

De initiatiefnemer is voornemens middels een nieuw bestemmingsplan de aanwezige bebouwing te amoveren en de nieuwbouw van 12 appartementen en 5 grondgebonden woningen te realiseren.

Figuur 3 Schets van de beoogde situatie. Bron: Initiatiefnemer.

1.4 Impressie projectgebied

Zuidoostaanzicht van het projectgebied.

Noordaanzicht van het projectgebied.

Zandvlakte in de noordelijke helft van het projectgebied.

Westaanzicht van het krot in het projectgebied.

Verwilde tuin met ruigtevegetatie aan de westzijde van het projectgebied.

Close-up van de dakrand.

2 Wettelijk kader

De natuurwetgeving is in Nederland vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Deze vloeit voort uit verplichtingen op internationaal niveau, zoals verdragen en richtlijnen. Daarnaast zijn op nationaal niveau aanvullende regels vastgelegd. Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze vervangt 3 wetten; de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet.

De Wet natuurbescherming heeft invloed op iedereen die activiteiten en werkzaamheden (zogenaamde ruimtelijke ingrepen) verricht op plaatsen waar zich mogelijk beschermde planten of dieren bevinden. Dit is een brede doelgroep variërend van projectontwikkelaars, wegenbouwers, gemeenten die werkzaamheden aanbesteden, waterschappen, grondeigenaren en bosbeheerders tot organisatoren van evenementen, landbouwers, enzovoort. Daarbij kan het gaan om terugkerende werkzaamheden, zoals regulier beheer en onderhoud of gebruik, maar ook om eenmalige werkzaamheden zoals ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Voor ruimtelijke ingrepen is slechts een deel van de natuurwetgeving van belang. In het bijzonder gaat het dan om de verplichtingen voortvloeiend uit de Vogel- en Habitatrichtlijn en aanvullende nationale wetgeving ten aanzien van het natuurnetwerk, houtopstanden en soortbescherming. Hieronder wordt op basis van informatie verstrekt door de Rijksoverheid uitleg gegeven aan de verschillende beschermingsonderdelen.

2.1 Wet natuurbescherming – onderdeel houtopstanden

Naast het soortenbeschermingsregime en gebiedsbeschermingsregime zijn in de Wet natuurbescherming ook de bepalingen ter bescherming van houtopstanden verankerd.

Onder houtopstand wordt verstaan: een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die een oppervlakte grond beslaat van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

Bij intentie tot kap moet een initiatiefnemer dit melden bij het bevoegd gezag en moet er herplant plaatsvinden. Het bevoegd gezag kan een kapverbod opleggen ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden. Op deze kap- en herplantplicht bestaan enkele uitzonderingen.

2.2 Wet natuurbescherming – onderdeel gebiedsbescherming

2.2.1 Natura2000

Nederland kent ruim 160 Natura 2000-gebieden. Dit Natura 2000-netwerk bestaat uit gebieden die zijn aangewezen onder de Vogelrichtlijn en onder de Habitatrichtlijn. Beide Europese richtlijnen zijn belangrijke instrumenten om de Europese biodiversiteit te waarborgen. Alle Vogel- of Habitatrichtlijngebieden zijn geselecteerd op grond van het voorkomen van soorten en habitattypen die vanuit Europees oogpunt bescherming nodig hebben.

2.2.2 Natuurnetwerk Nederland en Natuurnetwerk Brabant

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. In het Natuurnetwerk Nederland liggen:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur wordt aangelegd;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren;
- alle Natura 2000-gebieden.

2.3 Wet natuurbescherming – onderdeel soorten

De verbodsbepalingen voor in de Wet natuurbescherming sluiten vrijwel één op één aan bij de bepalingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De verbodsbepalingen zijn gericht op de bescherming van individuen van soorten. Alle vogels, in totaal ruim 700 soorten, zijn beschermd. Daarnaast worden ongeveer 230 overige Europese en nationale soorten beschermd.

De verbodsbepalingen zien toe op bescherming van de individuen (verbod op doden en/of verwonden), hun jongen (zoals eieren), hun voortplantingsplaatsen (zoals nesten) en het leefgebied wat nodig is om te kunnen voortleven (denk aan jachtgebied). De verbodsbepalingen mogen niet overtreden worden, tenzij men een ontheffing kan krijgen (het zogenoemde 'nee, tenzij-principe').

Bij het besluit of een afwijking van het verbod kan worden toegestaan, wordt evenwel niet naar de gevolgen van deze afwijking voor het individuele dier of plant gekeken, maar naar de gevolgen voor de instandhouding van de betrokken soort.

Het aantal exemplaren van een beschermde inheemse soort dat in een bepaald geval verstoord wordt, is voor de vraag óf het verbod op verstoring overtreden wordt niet relevant, ook niet indien er geen afbreuk wordt gedaan aan de staat van instandhouding van de soort. Anderzijds hoeft niet iedere handeling die tot gevolg heeft dat een beschermde diersoort zich moet aanpassen aan de veranderende omgeving te worden opgevat als een (opzettelijke) verstoring. Ook voor de andere soorten, die niet op grond van de Vogel- of Habitatrichtlijn maar vanuit nationaal oogpunt beschermd worden, geldt dat de verbodsbepalingen zien op het individu, maar of ontheffing verleend kan worden, wordt afgewogen tegen het effect van de ingreep op het populatieniveau van de soort.

2.4 Activiteiten mogelijk door slimme oplossingen

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan de in de wetgeving genoemde criteria zijn voldaan. Deze zien toe op dat de beschermd habitatype en/of beschermde soort voort kan bestaan na de ruimtelijke ingreep. Hiervoor zijn oplossingen mogelijk, zoals het aanbieden van nestkasten.

Indien de juiste oplossingen op de juiste wijze worden toegepast, dan kan de initiatiefnemer voldoen aan de vereisten en kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

3 Ecologische quickscan

3.1 Onderzoeksmethodiek

Via de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD) kan een indicatie worden verkregen van de beschikbaarheid van soortgegevens. De gegevens geven echter alleen een indicatie. Daarom is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen maar het onderzoek vooral te baseren op een biotoopinschatting door een ecooloog.

Bij het opstellen van de quickscan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens zoals uit de websites waarneming.nl en verspreidingsatlas.nl en andere beschikbare bronnen voor verspreidingsgegevens. De meeste gegevens zijn globale verspreidingsgegevens.

Op 19 maart 2022 heeft de ecooloog [REDACTED] van Averti Ecologie het projectgebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en leefgebieden op basis van een momentopname.

3.2 Wet natuurbescherming – onderdeel houtopstanden

Er zullen diverse groenstructuren verwijderd worden ten gevolge van de beoogde werkzaamheden. Deze groenstructuren bevinden zich echter binnen de bebouwde kom en vallen dus niet onder het onderdeel houtopstanden van de Wet natuurbescherming. Dit is dan ook niet van toepassing.

3.3 Wet natuurbescherming – onderdeel gebiedsbescherming

3.3.1 Natura2000

Het projectgebied ligt op ongeveer 20 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied 'Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek'.

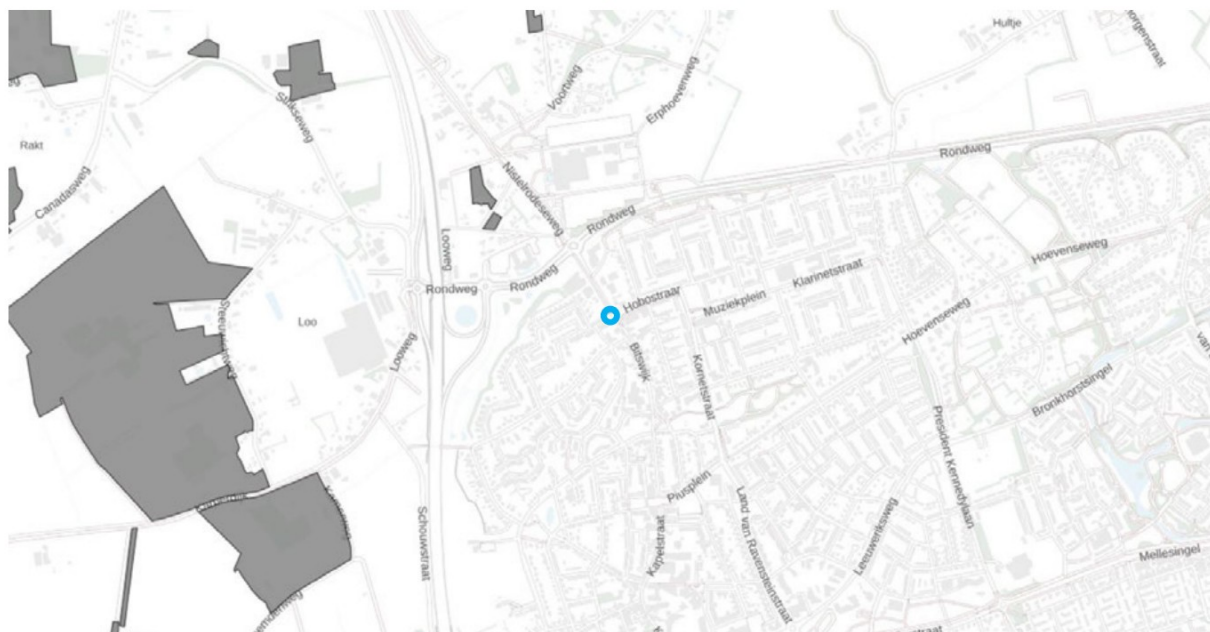
De werkzaamheden zullen op het gebied van geluid, licht, menselijke aanwezigheid en trillingen slechts lokaal zijn en geen effect hebben op de omliggende Natura2000-gebieden. Ook op het gebied van stikstof wordt gezien de grote afstand geen invloed verwacht op de Natura2000-gebieden ten gevolge van de voorgenomen ontwikkelingen.

Figuur 4 Projectgebied (zwarte stip) in relatie tot nabijgelegen Natura2000 gebieden (groen gearceerd). Bron: <https://www.natura2000.nl/gebieden>.

3.3.2 Natuurnetwerk Nederland en Natuurnetwerk Brabant

Het projectgebied ligt op circa 450 meter afstand van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en/of Natuurnetwerk Brabant (NNB). Door het uitvoeren van de werkzaamheden gaat geen oppervlakte aan NNN of NNB verloren. Gezien de lokale aard van de ingreep kunnen negatieve effecten op de NNN en NNB worden uitgesloten.

Figuur 5 Projectgebied (blauwe cirkel) in relatie tot nabijgelegen Natuurnetwerk Nederland gebieden (donkergrijs gearceerd). Bron: <https://www.atlasleefomgeving.nl/natuurnetwerk-nederland-ehs>.

3.4 Wet natuurbescherming – onderdeel soorten

In het kader van de Wet natuurbescherming onderdeel soorten moet worden getoetst of er ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkeling kan (indirecte) aantasting of verstoring van verblijfplaatsen en leefgebied tot gevolg hebben.

3.4.1 Vaatplanten

In de omgeving zijn van de afgelopen 10 jaar geen beschermde plantensoorten bekend in de Nationale Databank Flora en Fauna. Daarnaast zijn tijdens het veldbezoek geen sporen van beschermde plantensoorten aangetroffen. De samenstelling van de grond in het projectgebied vormt geen geschikte groeiplaats voor beschermde plantensoorten, die typisch op voedselarme gronden groeien. De tuingrond in het westelijke deel van het projectgebied is namelijk juist erg voedselrijk, en derhalve worden deze beschermde soorten hier niet verwacht. De zandvlakte in het oostelijk deel is recentelijk bouwrijp gemaakt, hier kunnen derhalve geen vaste groeiplaatsen van strikt beschermde plantensoorten aanwezig zijn. Negatieve effecten op strikt beschermde plantensoorten zijn uit te sluiten.

3.4.2 Grondgebonden zoogdieren

In de directe omgeving van het projectgebied is de aanwezigheid van enkele nationaal beschermde zoogdiersoorten bekend, namelijk de bunzing (*Mustela putorius*), das (*Meles meles*), eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) en steenmarter (*Martes foina*). Daarnaast wordt de wezel (*Mustela nivalis*) ook in deze omgeving verwacht, gebaseerd op data uit verspreidingsatlassen. Deze beschermde grondgebonden zoogdiersoorten zijn niet vrijgesteld voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

De das geeft een voorkeur aan kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Het projectgebied bevat onvoldoende vegetatiestructuren die kunnen dienen als schuilplaats of foerageergebied. Op enige afstand ten westen van het projectgebied is wel een strook bosgebied aanwezig waar zich mogelijk een dassenburcht zou kunnen bevinden. Aangezien het projectgebied zich echter in een stedelijke omgeving bevindt met relatief veel verstoring en een gebrek aan schuilgelegenheden en foerageergebieden, kan worden uitgesloten dat dit onderdeel uitmaakt van essentieel leefgebied van de das.

Van de eekhoorn zijn tijdens het veldbezoek geen nesten of andere sporen aangetroffen in en rondom het projectgebied. Daarnaast vormen de bomen binnen het projectgebied geen verbinding met ander potentieel leefgebied voor deze soort. Derhalve wordt de eekhoorn hier niet verwacht.

Wel zijn in het projectgebied diverse stukken met ruigtevegetatie aanwezig die kunnen functioneren als geschikt leefgebied voor marterachtigen, zoals de steenmarter, bunzing en wezel. Ook kan de bestaande bebouwing dienen als verblijfplaats voor de steenmarter. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten is noodzakelijk.

3.4.3 Vleermuizen

Algemeen

Vleermuizen zijn globaal in te delen in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Ook is er onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen en dergelijke) of bomen (in holten, achter de

bast). Een groot aantal soorten, ook soorten die 's zomers in boomholten verblijven, overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders. Alle vleermuizen zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn en daarom strikt beschermd in de Wet natuurbescherming.

Voorkomen van vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens komen in de omgeving van het projectgebied negen verschillende soorten vleermuizen voor, namelijk de baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), franjestaart (*Myotis nattereri*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*). Er zijn binnen het projectgebied diverse geschikte potentiële spleten, holtes en andere openingen aanwezig in zowel de te kappen bomen als in de te slopen bebouwing. Daarnaast is het aannemelijk dat de verwilderde tuin met een variatie aan vegetatie ook een grote insectenrijkdom zal bieden en dus als foerageergebied kan functioneren. Nader onderzoek naar het gebruik van het projectgebied door vleermuizen voor diverse functies is noodzakelijk.

3.4.4 Vogels

Alle vogels en dan specifiek hun verblijfplaatsen (nesten) zijn strikt beschermd in de Wet natuurbescherming. Aantasting van actief gebruikte nesten is niet toegestaan. Daarnaast is van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen en leefgebied) het gehele jaar door beschermd.

Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil (*Athene noctua*)).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden (voorbeeld: huismus (*Passer domesticus*)).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders (voorbeeld: kerkuil (*Tyto alba*)).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: buizerd (*Buteo buteo*)).

De vogels uit deze categorieën zijn meestal zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. Ook is er een lijst vogels aangewezen waarvan alleen bij effecten op populatieniveau maatregelen nodig zijn; de zogenaamde categorie 5.

In de omgeving van het projectgebied zijn volgens verspreidingsgegevens in de afgelopen 7 jaar 16 verschillende strikt jaarrond beschermde vogelsoorten waargenomen. Een deel hiervan is echter slechts eenmalig overvliegend waargenomen, zoals de boomvalk (*Falco subbuteo*), wespendif (*Pernis apivorus*) en zwarte wouw (*Milvus migrans*). Deze soorten worden dan ook niet binnen het projectgebied verwacht. Daarnaast is er geen geschikt habitat of nestgelegenheid aanwezig voor een groot deel van de andere soorten, zoals de grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*), oehoe (*Bubo bubo*), ooievaar (*Ciconia ciconia*) en slechtvalk (*Falco peregrinus*). Verder is er geen kolonie van roeken (*Corvus frugilegus*) aanwezig in of in de nabije omgeving van het projectgebied en bieden de aanwezige bomen te weinig beschutting om te kunnen dienen als roestplaats voor bijvoorbeeld de ransuil (*Asio otus*). Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van jaarrond beschermde vogelsoorten aangetroffen, derhalve worden geen negatieve effecten verwacht op de overige beschermde roofvogelsoorten.

Gezien de vervallen staat van het pand zijn er diverse spleten en openingen aanwezig in de voegen

van de muur, langs de dakgoten en tussen de pannen van het dak, die als potentiële nestlocatie voor de gierzwaluw (*Apus apus*) en de huismus zouden kunnen dienen. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van nesten van deze twee soorten binnen het projectgebied is noodzakelijk.

3.4.5 Amfibieën

In de omgeving van het projectgebied zijn enkele waarnemingen van beschermde amfibieën bekend, namelijk van de alpenwatersalamander (*Ichthyosaura alpestris*). Deze waarnemingen zijn echter gelimiteerd tot vijvers en andere vegetatierijke wateren in de omgeving. Daarnaast is de dichtstbijzijnde waarneming op een afstand van ruim 350 meter van het projectgebied verwijderd. Wegens een gebrek aan potentiële voortplantingswateren in het projectgebied en de nabije omgeving hiervan is het onwaarschijnlijk dat het perceel als landhabitat wordt gebruikt. Het is wel mogelijk dat algemene soorten die meer landgebonden zijn, zoals de bruine kikker (*Rana temporaria*) en de gewone pad (*Bufo bufo*), periodiek gebruik maken van het projectgebied. Deze soorten zijn echter vrijgesteld van ruimtelijke ontwikkelingen. Negatieve effecten op strikt beschermde soorten worden niet verwacht.

3.4.6 Reptielen

In de omgeving van het projectgebied komen geen beschermde reptielen voor. Vanwege een gebrek aan geschikte verblijfplaatsen en potentieel leefgebied binnen het projectgebied, zijn negatieve effecten op strikt beschermde soorten uit te sluiten.

3.4.7 Vissen

Vanwege het ontbreken van werkzaamheden aan watergangen, zijn effecten op beschermde vissoorten uit te sluiten.

3.4.8 Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

In de omgeving van het projectgebied zijn enkele waarnemingen van beschermde ongewervelden bekend, namelijk van de grote vos (*Nymphalis polychloros*) en de teunisbloempijlstaart (*Proserpinus proserpina*). Gezien de aanwezigheid van de verwilderde tuin, ruigtevegetatie en diverse andere groenstructuren binnen het projectgebied, zijn negatieve effecten op strikt beschermde insecten en overige soortengroepen zijn niet op voorhand uit te sluiten. Nader onderzoek naar het gebruik van het projectgebied door deze soorten is noodzakelijk.

4 Conclusies en implicaties

4.1 Conclusies

Vanwege de grote afstand tot Natura2000-gebieden zijn effecten op deze gebieden uit te sluiten. Verder worden er ook geen effecten verwacht ten aanzien van het NatuurNetwerk Nederland of het Natuurnetwerk Brabant.

In de omgeving zijn verschillende beschermde diersoorten aangetoond en/of kunnen deze hier worden verwacht. Negatieve effecten op beschermde diersoorten als gevolg van de beoogde ingrepen kunnen daardoor op voorhand niet worden uitgesloten.

4.2 Implicaties

Voor het onderdeel soortbescherming is nader onderzoek nodig naar de aanwezigheid van beschermde zoogdieren (steenmarter, wezel en vleermuizen), vogels (gierzwaluw en huismus) en ongewervelden (grote vos en teunisbloempijlstaart).